

MINIŲS

Prancūzijoje padėtis rimtėja

Profesinės sąjungos priešingos vyriausybės planams. Įvedama darbo prievolė. Galimas skilimas socialistų partijoje

Paryžius (Dena). Prancūzijoje padėtis dar labiau paastrėjo. Gazo ir elektros profesinės sąjungos paskelbė streiką nauju obalsiu „lėta dirbti“. Trečiadienį žadama pradėti neaprežtą streiką. Po to, kai vyriausybė atmetė elektros jėgainių darbininkų reikalavimą 15% padidinti atlyginimą, profesinės sąjungos savo reikalavimus padidino iki 23%.

Į grąšinimą neaprežtą streiku ministeris pirmininkas atsakė tuo, kad jis pasirašė potvarkį dėl įvedimo darbo prievolės gazo įmonėse ir elektros jėgainėse dirbančių darbininkams. Reikalui esant, ir norint užtikrinti energijos tiekimą, gali būti panaudota kariuomenė.

Sešis milijonus darbininkų atstovaujanti prancūzų profesinė sąjunga — CGT — trečiadienį spres, ar ji priims vyriausybės nutarimą atidėti atlyginimų peržiūrėjimo klausimą iki gruodžio 1 d.

Kaip UP praneša, savo nepaprastai aštrioje kalboje, pasakytoje prancūzų parlamente, ministeris pirmininkas P. Ramadieras kaltino kairiųjų ir dešiniųjų politines pogrindžio organizacijas, kurios privedė prie socialinės netvarkos paastrėjimui Prancūzijoje. „Mes nesidomime sukrečiami grąšinimais streikuoti ir streikais“. Didžiajai atstovų daugumai karštai pritariant, Ramadier'as pareiškė, jog prancūzų vyriausybė pavartos visą įstatymų galią prieš tuos, kurie mėgintų gyventojų nepatenkinimą tiek išnaudoti, kad būtų patiekti įstatymai.

Paryžius (Dena/INS). Ramadier'o planas panaudoti kariškius prieš kelių šimtų tūkstančių darbininkų grąšinimą streikuoti viešojo pobūdžio įmonėse, iššaukė skilimą prancūzų socialistų partijoje. Nepatenkintųjų skai-

čius šiomis Ramadier'o priemonėmis esąs padidėjęs.

Prancūzų respublikos prezidentas V. Auriol kreipėsi į prancūzų tautą, kviesdamas dabartiniu momentu parodyti daugiau dvasios lygsvaros, vieningumo, drausmės ir patriotizmo, kaip karo metu.

Paryžius (UP). Paryžiuje ir provincijoje visur prie Gazo įmonių bei elektros jėgainių, o taip pat visose viešose skelbimų lentose yra iškljuotais prancūzų vyriausybės trispalvis skelbimas, pagal kurį visos minėtos įmonės yra padaromos priklausomomis nuo karinių įstatymų. Tas potvarkis yra paskelbtas ir „Journal Officiel“. Kiekvienas gazo ir elektros jėgainių darbininkas, kuris nusižengia šiam dekretui, gali būti nubaustas kalėti 5 metus.

Sovietų sąlygos smaugia Austrija

Naujorkas (AP/NZ). Atvykęs į Naujorką, buvusias amerikiečių karinių pajėgų vadas, Austrijoje, generolas M. Clark pareiškė, kad Austrija turėtų žūti, jei Rusija ir toliau savinsis austrų turtus bei nuosavybę ir jei austrų žmonės vers dirbti rusų naudai. Laikė pakutiniųjų dviejų metų rusai yra mėginę pačioje Austrijoje ir Maskvos konferencijoje už dėti kraštui tokias sąlygas, kurios būtų ūkiniai nepakeliamos. „Klaidingai aiškindami Potsdamo susitarimą, visai be teisėto pagrindo, rusai pasisavino didelę ir svarbią austrų ūkio dalį“. Matomai tikėjosi tuos pasisavinimus galėsia legalizuoti, įtraukiant juos į sutartį Maskvoje. Rusai konfiskavo ne tik vokiečių nuosavybę, bet ir Austrijos piliečių turtus, o taip pat ir persekiotų asmenų. Kartu su Trumano paramos programa Graikijai ir Turkijai yra pradėtas teisingas kelias į amerikiečių — sovietų santykių išlyginimą. Jis mano, kad Jungtinės Amerikos Valstybės Austriją parems panašia paskola.

Dar pakeliui į Ameriką generolas M. Clark vienam korespondentui pareiškė, kad jei Sovietų S-ga iki metų galo nuo savo „neprotingų sąlygų“ neatsisakys, tai visa Austrijos problema turės būti patiekta Jungtinių Tautų susirinkimui.

Amerikiečių delegacijos vadovas Joseph Dodge, kuris dabar veda pasitarimus Vienoje dėl Austrijos sutarties sudarymo, savo pranešime JAV užsienių reikalų ministerijai kalbina Sovietų S-gą trukdymu komisijos darbų. Septyniuose komisijos susirinkimuose dar vis buvo diskutuojama sąvokos „konkretūs faktai“ reikšmė. Be to rusų delegacija yra užsispyrusi pirmaisiai diskutuoti tik naftos gamimo klausimus, o amerikiečiai mano, kad yra ir kitų lygiai svarbių klausimų.

Austrų vicekancleris A. Schaerf, kalbėdamas viename socialistų partijos susirinkime, kaip to partijos pirmininkas, išreiškė pa-

IRO paruošiamoji komisija išskirstė

Lozana (UP) Jungtinių Tautų Tarptautinės Pabėgėlių Organizacijos (IRO) paruošiamoji komisija sudarė patariamąją komisiją, kuri nuo š. m. liepos 1 d. perims IRO vykdomąsias funkcijas. Su Vokietijos okupacinių zonų karinėmis įstaigomis, kur daugiausiai randasi pabėgėlių, komisija jau sudarė įvairias sutartis. Taip amerikiečių karinė valdžia nuo š. m. liepos 1 d. perdėjo IRO visišką atsakomybę už DP, esančius amerikiečių zonoje. Dėl dviejų svarbiųjų klausimų — dėl apgyvendinimo pabaltijiečių, lenkų, ukrainiečių ir jugoslavų DP — dar nėra padaryta jokio patvarkymo.

Zuvusių amerikiečių pagerbimo diena

Frankfurtas (Dena). Amerikiečių vyr. būstinė praneša, kad gegužės 30 d. buvo pagerbtas atminimas amerikiečių karių, žuvusių abejuose pasauliniuose karuose. Iškilmės įvyko amerikiečių kapinėse Luksemburge ir Normandijoje.

Amerikiečių pastangos

Pastovios taikos kūrimo darbas eina labai lėtu tempu pirmyn. O jeigu mes gerai įsigilinsime į pokario politinę raidą, tai vargu ar rastume svarių argumentų tam optimistiniam teigimui paremti, nes ryškėja priešingumai dažniais atvejais nustelbia visas buv. konferencijų gražias ir negražias kalbas bei per jėgą pasiektus susitarimus. Ir jeigu eidami šiuo keliu toliau, bandytume išvesti palyginimą tarp atsakingų valstybių vyrų, vienokiomis ar kitokiomis progomis pasakytų kalbų, spaudos balsų ir komentarų, darytų pirmaisiais pokario metais ir tarp dabartinio meto daromų pareiškimų — rastume be galo didelį skirtumą.

Dabar jau įvykiai ir priežastys vadinamos tikraisiais vardais, nesistengiama nuslėpti ar nutylėti, o vis dažniau ir garsiau demaskuojami tikrieji taikos trukdytojai bei sąmoningi vilkinimo autoriai. Ypač tas ryškiai pastebima J. A. V-bėse. Ten šiandien visų laikraščių puslapiai išmarginti tokiais straipsniais ir net reikalavimais, kurių paskelbimas pirmaisiais metais būtų mažiausiai traktuojamas, kaip „absurdiškos nuomonės reiškinys“, arba madingu terminuariant „reakcionerių ir karo kurstytojų darbas“. Kiek toli tas išsibūnavimas eis ir kokių pasekmių jis atneš — būtų netikslu spėlioti, arba vienai ar kitaip kategoriškai tvirtinti. Tačiau tame „išsibūnavime“ nelieka nuosaly ir tremtinių problema.

Kiekvienoje didžiųjų konferencijose suinteresuotųjų iškeliamas DP klausimas, visai jė apkalbinami, na, ir reikalaujama visus grąžinti į savo kilmės kraštus. Nors šis klausimas jau seniai buvo išspręstas ir UN pilnatyje buvo įsteigta Tarptautinė Pabėgėlių Organizacija — IRO. Baigiantis Unrros veiklai š. m. birželio 30 d., vėl DP problema buvo atsisotusiu visu savo aštrumu, nes truko reikalingo skaičiaus valstybių parašų, kad galėtų pradėti veikti IRO. Šiam dėsimumui neabejotinai turėjo įtakos kai kurių priešiškas laikymasis visos tremtinių problemos atžvilgiu. Tačiau žmoniškumas laimėjo, ir, kaip jau buvo savo laiku pranešta, IRO statutą pasirašė reikalingas valstybių skaičius ir ji nuo š. m. liepos 1 d. perims DP globą.

Salia ty formalių nutarimų, tremtinių klausimas pradėdamas spęsti praktiškai atskirų valstybių. Anglija jau pradėjo vežti pas save darbus, ir kaip laikraščiai praneša, yra nusistatę dar šiais metais perkelti iš Vokietijos ir Austrijos virš 200.000 tremtinių.

Konkrečių žygių šia prasme imasi ir JAV-bės. Peritame šio laikraščio numeryje buvo paskelbtas įstatymo projektas, pruoštas Mr. Strattono dėl 400.000 DP išleidimo į JAV iš Vokietijos, Austrijos ir Italijos per 4 metus. Šiam įstatymo projektui, kaip rašo „N. Y. H. Tribune“, Baltieji Rūmai, Valstybės ir Teisingumo Departamentai, pasilaukdamai kai kuriuos rezervus, principiniai pritarė ir imigracinis subkomitetas šio įstatymo svarstydamą datą kongrese nustatė š. m. birželio 4 d. Prezidentas Trumanas taip pat remia šio įstatymo projektą, o užsienio reikalų ministeris gen. Marshallis yra išdirbęs naują imigracijos planą tremtiniams ir įteikė jį prez. Trumanui aprobuoti. Siūlomas įstatymo projektas numato pirmenybę našlėms, tėvams, vaikams ir JAV piliečių giminėms iki ketvirtu laipsnio imamai, tačiau visiems DP, pareiškusiems norą emigruoti į JAV, reikalinga išpildyti visus tuos reikalavimus, kuriuos numato JAV imigracijos įstatymai. Vadinasi siūlomas įstatymas nenumato procedūrinių išimčių, o praktiškai tik padidina kvotą. Nors ateinančios žinios kalba, jog už šio įstatymo priėmimą palankiai rašo JAV spauda bei jis remiamas įtakingų JAV vyrų, tačiau, pasak „C. Daily Mail“ jis susilauks stiprios opozicijos.

Jeigu šis klausimas šiandien JAV-bėse pasidarė aktualus ir norima konkrečiai prisidėti prie šios problemos išsprendimo, mes negalime šioje vietoje užmiršti ir Amerikos (Nukelta 1 2 pusl.)

Is kovą Graikijoje

Is 700 vyrų susidedanti gauja is Albanijos isiverze į Graikija ir nugalėjusi karinę igulą užėmė vieną kaimą. Graikų lėktuvai gaują išsklaidė ir padarė jai didelių nuostolių. Is Bulgarijos atėjusios gaujos išsivedė vieno kaimo gyventojus. (DPD)

Sukilėlių gaujos Graikijoje pirmą kartą pavartojo priešlėktuvinę artileriją ir pašovė vyriausybės lėktuvą. (NF)

Albanijos vyriausybė pasuntė JT protesto notą, kurioje primetama Graikijos vyriausybė kaltė, kad gegužės 21 d. graikų lėktuvai įskridę 13 kilometrų į Albanijos teritoriją.

Hooveris siūlo separatine taika

Naujorkas (Dena). Buvęs Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Herbert'as Hoover'as parašė laišką Atstovų rūmų užsienių reikalų komisijos pirmininkui John'ui Tawer'ui siūlydamas tučiuojam sudaryti atskirą taiką su Japonija ir su Vokietija, jei Sovietų Sąjunga nepakeis savų nusistatymų. Tame laiške Hooveris Sovietų Sąjungą laiko atsakominiu už pasaulio atstatymo netęsimą. Taika su Japonija turėtų būti būtina sudaryta, o taika su Vokietija dar tebėra priklausoma nuo sekantios užsienių reikalų ministerių konferencijos. „Mes neturėtume ilgiau laukti. Dėl to pagrindo Sovietų Sąjunga karo nepradės“ — rašo savo laiške buvęs prezidentas.

Toliau Hooveris pasisakė už tai, kad būtų paskirta 725 mil. dol., kuriuos karo ministerija prašo, atstatymui Vokietijos, Japonijos ir Korėjos. Tie milijonai esą reikalingi, kad išvengus masinių mirimų amerikiečių okupuotose zonose Europoje ir Tolimuosiuose Rytuose.

Darbo Partijos metinis kongresas

Margate (Dena). Britų darbiečių partijos (Labour Party) 46-ji metinį kongresą atidare oro susisiekimo ministeris Ph. N. Baker. Atidaryme dalyvavo ministeris pirmininkas Attlee, užs. reik. ministeris Bevinas ir daug kitų ministerių — darbiečių partijos narių.

Savo kalboje min. Baker išskėlė keturių punktų pasaulinės Chartos visiems socialistams ir socialistinėms vyriausybėms reikalą. Viso pasaulio tautų tarpe turėtų įsigalėti nauji santykiai. Turėtų būti siekiama suvienyti Europą, sustiprinti tarpkontinentalinį bendrą darbiavimą ūkio srityje ir pašalinti karo baimę. Didžioji Britanija turi saugoti Europą, kad ji nesuskiltų į dvi dalis, kaip tai atsitiko du kartus paskutiniųjų 50 metų būvyje. Vokietijai turi būti sudarytos pakenciamos egzistencijos sąlygos, kad ji galėtų išsilaikyti pati save. Jei pasisektų karo pavojų pašalinti, tai tada nieko neliktų nenugalimo. Galima būtų Saharą arba Kalaharį sudrekinoti ir tūkstanciams baltųjų ir juodųjų naujos žemės parūpinti. Visa tai būtų vaikų žaislas, palyginus su Radar aparatu arba su atominė bomba.

Užsienių politikos klausimais buvo pateiktos 24 rezolucijos. Svarbiausioji rezolucija yra to turinio, kad Didž. Britanija nėra paruošta gintis prieš Jungtines Amerikos Valstybes arba prieš Sovietų Sąjungą. Tik bendradarbiavimas su visais kraštais, kur egzistuoja socialistinis planingas ūkis, gali sukliudyti D. Brit. nuslydimą į ūkiškąjį skurdą. Didelė dauguma, kur santykis pasi-

reikė 4:1, buvo atmetas pasiūlymas panaikinti karo prievolę. Atstovas Davies padarė partijai užmetimą, kad ji militarizuojanti tautą taikos metu. Jam atsakė prof. H. Laski pažymėdamas, kad kiekvienu metu vyriausybė turi būti pajėgi ginti Didž. Britaniją, nes, konflikto atveju, reikėtų kelių metų laiko pasiruošimams.

Ministeris pirmininkas Attlee pareiškė, kad Didž. Britanija vykdo tokią politiką, kurios tikslas yra remti Jungtines Tautas. Yra sie-

Darbiečių užsienio politikos deklaracija

Londonas (DPD). Labour Party vyr. būstinė paskelbė Bevino užsienių politikos tikslų deklaraciją, pavadintą „kortas ant stalo“. Tai oficiali partijos brošiūra.

Pradžioje yra paaiškinami Churchillio ir Bevino užsienio politikos tikslų skirtingumai. „Churchill'is nori pastovios sąjungos su Amerika, prieš kai ką, kas sudaro nuolatinį politinį pavojų“, rašoma minėtoje Labour Party brošiūroje. „Bevinas nori lygiai tarprios sąjungos su Sovietų S-ga, kaip mes palaikome su Amerika, kuri būtų pagrįsta visų tautų tarpusave ūkine ir politine priklausomybe.“ Toliau pripažinama tas Bevino nuopelnas, jog jis prisidėjo prie to, kad Europa nebūtų suskaldyta į dvi, viena kitai priešingas, dalis.

Toliau nušviečiama britų darbiečių politika Sovietų S-gos atžvilgiu. Sovietų S-ga 1945 m. turėjo pasirinkimą tarp šių dviejų gali-

geidavimų, kad Austrija nori būti nepriklausoma ne nuo Rytų, ne nuo Vakarų. Austrija nenori būti kokia nors kolonija. Tai pat negali būti, kad vadinamieji vokiečių turtai virstų svetimos valstybės išvirtinimu austrų krašte.

TRUMP AI

* Amerikiečių Viduržemio jūros laivyno vadas, admiralas R. Conolly, su savo štabu išskrido iš Istanbulio į Londoną. Admir. Conolly turėjo pasitarimus su Turkijos min. pirmininku, užs. reik. ministeriu ir krašto apsaugos ministeriu. (Dena)

* Slaptasis žydų siųstuvąs praėjusią savaitę paskelbė, kad aukštojo britų komisaro būstinė ir vyr. kariuomenės vado būstinė Jeruzalėje būsiacijos susprogdintos. (Dena)

* Saugumo Taryba 6 balsais, prieš 2, atmetė sovietų pasiūlymą griežtai aprežti Balkanų komisijos funkcijas. (AP)

* Atstovų rūmai priėmė amerikiečių laivyno išlaidų sąmatą — 3.469 mil. dolerių — ir perdavė senatui svarstyti.

* Japonų parlamentas socialdemokratų partijos lyderį, Tetsu Katayama, patvirtino ministru pirmininku.

* Austrijos vyriausybė nutarė pareikšti protestą Kontrolinei Tarybai dėl vis didėjančio perbėgėlių, daugiausia žydų, skaičiaus iš Jugoslavijos, Rumunijos, Bulgarijos ir Vengrijos. (Dena)

* Amerikos CIO profsąjungų prezidentas išleido patvarkymą, uždraudžiantį plieno pramonėje streikus dviejų metų laikui. (AP)

* JAV užs. reik. ministerijos valdininkas pareiškė, kad iš 350 mil. dol. kreditų, paskirtų nukentėjusiems nuo karo kraštams šelpti, 100 mil. dol. bus paskirta Italijai. Be to ji atgaus savo užblokuotą Amerikoje pinigų sumoje 60 mil. dol. (UP)

kiaama sudaryti pasaulinės taikos harmoniją. Jis atmetė priekaištus, kad Didž. Britanijos politika esanti priklausoma nuo svetimų kraštų. „Mes ne nuo ko nepriklausome ir norime su visais bendradarbiauti.“ Užjūrių politikoje darbiečiai yra užsimoję visiems Britanijos pavaldiniams suteikti savivaldą ir padėti pakelti pragyvenimo standartą. Baigdamas Attlee pateisino visas ūkio kontrolės priemones ir pažymėjo, kad ta kontrolė pasiliks tol, kol bus reikalas racionuoti maisto suvartojimą.

mybių: a) tampri sąjuga su Didž. Britanija, kas būtų pašalinę sovietinės ekspansijos reikalingumą, b) ištūmimas Didž. Britanijos, kaip įtakingos jėgos, iš Europos ir iš Vid. Rytų. Sovietų Sąjunga pasirinko antrąją galimybę, pirmiau gerai neapsvarčiusi pirmosios. „Yra didžiausia tragedija socializmo istorijoje, kad tuo momentu, kai prosovietinė darbiečių vyriausybė paėmė Didž. Britanijoje valdžią į savo rankas, — Sovietų S-ga pradėjo aršią politinę ofensyvą prieš savo britų sąjungininką“. Bet darbiečiai tiki, kad vėliau ar anksčiau Sovietų S-ga supras, jog jos nuo 1945 m. varomoji politika yra neįvykdoma bei neprasminga ir kad, darbiečių įtakoję esanti, Didž. Britanija sudaro saugumo garantiją prieš antisovietinius užpuolimus.

Didž. Britanija karinio bendradarbiavimo su Amerika natūra yra tokia, kad nė vienas kraštas negali kariauti, kol antras lieka neutralus.

Kas patyriau Amerikoje

Rašo André Maurois „Reader's Digest“ March 1947. Jo išpūdžius apie Ameriką, bei jos palyginimus su Europa paduodame savo skaitytojams, ypatingai besiruošiantiems į tą „neaprežtą galimybių kraštą“. Red.

Pirmas europiečio išpūdis Amerikoje — yra jos vienodumas. Kur aš tik keliavau, radau standartinius miestus, su savo penkių ir desimties centų krautuvėmis, raudonomis A. & P. rinkomis, neo-gothico bažnyčiomis ir lokalinių bankų kolonadomis. Tas paviršutinis vienodumas buvo simbolis gilesnio vienodumo. Nuo New Yorko iki Seattle amerikiečiai, kuriuos aš sutikau, kalbėjo ta pačia kalba, skaitė tuos pačius magazinus, beveik tas pats gyvenimo standartas ir ta pati gyvenimo filosofija.

Ne taip Europoje. Vos persikeli per kalną kaip Pirėnų grandinę ar Reiną — tuoj skirtingos kalbos, idėjos, maistas ir pagaliau viskas skirtinga. Kai kurioje Europos dalyje gyvenama kaip 13-tam, kitur — kaip 16-tam ir dar kitur kaip 20-tam šimtmečiuje.

Kitas faktas, kuris man įsmigo vos perėjus Seiną, kad kiekvienas prancūzų žemės ūkio kultivatorius, kai tuo tarpu Amerika praktiškai vis dar tebėra tuščias kontinentas. Seiną slėnis yra virtuvės daržas; Mississippi slėnis — iš dalies nedirbama žemė. Čia Jungtinėse Valstybėse daug erdvės (daug vilnių) ir todėl mažiau kurtumo bei nesusi-prašymų. Europos ūkininkų kaimynas nuo amžių buvo rivalas — konkurentas; Amerikos pionierių kompanijonas.

Amerikos socialinis gyvenimas nėra visiškai beklasė, bet privilegijos nemadoje. Kartą keliavau traukiniu su vienu JAV senatoriumi. Pietų metu, esant gerokam susikimšimui, nieko blogo nemanydamas paklausiau: „Senatori, ar jie jums nerezervavo stalo?“ Jis pažūrėjo visiškai nustebęs. „Kodėl jie turėjo rezervuoti?“ — paklausė jis. Jeigu jūs mėginsite Amerikoje užįsti kam nors už akių — būsit paprašytas prie tvarkos. „Ką jūs manote, kas jos esat?“ Kiekvienas jus laiko esant piliečiu — nieku daugiau, nei mažiau, visad būti už savo teises, bet jokių pretenzijų, jokio imuniteto. Didžiausios pamokos mano gyvenime, kurias aš gavau Amerikoje, buvo demokratijos. Ir aš radau, kad demokratija ir disciplina — abi kartu galimos. Rinkimai karo metu praedavo be distubacijų. Kiekvienas turėjo teisę kritikuoti vyriausybę, Prezidentą ir karo vedimą. Ta laisvė suvaidino didelį vaidmenį į galutiną pergalę; tokiu būdu buvo kariniai ir civiliniai vadai saugomi nuo klaidų.

Disciplina Amerikos armijoje žymiai skiriasi nuo Europos armijų. Bet ji tinka kovos lauke. Po užsiėmimų, karininkų ir kareivių privilegijos vienodos. Vienas studentas man pasakojo, kad Ramiojo vandenyno salose, kur jis tarnavo karininkai atidarė klubą ir uždėjo iškabą: „Įėjimas tik karininkams.“ Tuojau kareiviai įsirengė dar puikesnį klubą ir uždėjo iškabą: „Įėjimas tik eiliniams“. Geriausi Amerikos jauni vyrai — nenuoramios; tai yra jų stiprybė.

Amerikoje veikėjai bei visuomenininkai nėra pompastiški tycoonai, kurie laikytųsi per rimtai, bet tie, kurių išsireiškimuose slepiasi švelnūs jumoras. Kada gen. Eisenhoweris gavo New York City garb. piliečio titulą, jis buvo entuziastiškai sveikinamas. Ir kada jis šnekėjo, nesinaudojo skambiais žodžiais. „Dabar aš kaip New Yorko pilietis.“ — sako jis, „drįstu perspėti burmistrą. New Yorkas to neturėjo padaryti Kansas farmerio berniui, — reikia saugoti savo reputaciją.“

Gera nuotaika ir sveikas jumoras atskirų individų ir minios, labai prisidėjo prie mano

gyvenimo Amerikoje pagrazinimo. Aš mačiau didelius streikinių mitingus, prieš ir už OPA (kainų kontrolę) demonstrantus. Ir jeigu atskiri asmenys bei grupės įniršdavo, likusieji susikombinuodavo skanaus juoko iš viso to reikalo. Daugelis plakatų ir iškabų būdavo gerai nuteikianti. Net kovos šūkiu balsavimo metu dažnai būdavo šafojingi. Dėl to, kad tauta retai pyksta, glūdi jos pasisekimas.

Bet pagrindinė priežastis tos sekmės, karo ir taikos metu, yra mokslinė organizacija. Jungtinės Valstybės vadovauja moksliniam organizuodamos beveik kiekvieną gyvenimo sritį. Tiesa, Europa turi savo mokslininkų, kai kurie iš jų net labai žymūs. Bet, deja, talentai ir šaltiniai Europoje retai yra panaudojami tokiu mastu, kaip kad yra JAV.

Tačiau mokslinė organizacija turi ir blogųjų savybių, nes ji perima į standartizaciją. Jeigu jau kartą Amerikos organizacija pasirinko pavyzdžius, labai jau sunku juos pakeisti. Restorane kelnėris neįvyks, jeigu jūs prašysite to, ko nėra meniu. „Be jokių pakeitimų, prašau!“ Gatavi rūbai yra pigūs ir gerai sukripti, pardavėjai mandagūs ir atjaučiantys bei supratingi, bet jei jūs prašysite ko nors specialaus, pardavėjas pasakys, „tai bus panašu į tą“ ir atrodo lyg jis norėtų pasakyti: „Imk arba palik!“

Kol aš negyvenau Amerikoje, kaip ir daugelis europiečių maniau: 1) kad Jungtinės Valstybės yra kraštas liuksusinio komforto ir 2) kad čia nėra intelektualinės kultūros. Abu mano spėjimai buvo klaidingi. Prancūzijoje prieš 1939 m. buvo daugiau komforto, negu Amerikoje. Gyvenimo malonumai daug plačiau pasiskirstyti. Maistas išverdamas su didesne meno doza, namai ir butai — apskritai didesni.

Taip pat aš klydau dėl kultūros. Dabar jau nebegalima sakyti, kad Amerikos civilizacija yra dolerio civilizacija.

Amerikiečių meilė industrijos organizacijai nėra godumas, bet pastangų ir atsiekimų apvainikavimas. Jiems teikia malonumą — gaminamas didesnis ir geresnis daiktas, išradimai bei suradimas geresnių priemonių kasdieniniam gyvenimui patobulinti. Progresas paremtas mokslu yra artima asociacija tarp pramonės ir kultūros.

Auklėjimas pas amerikiečius yra religija. Daug didesnis gyventojų procentas praeina pro universitetus, negu Europoje. Dažnai būdavo sakoma, kad Amerikos universitetai per daug duoda vietos sportui ir socialiniam gyvenimui. Tai buvo tiesa kai kuriuose iš jų, bet dabar vis mažiau ir mažiau. Studentų atmišimas veteranais davė puikių rezultatų. Veteranai į studijas atnešė rimtumą, gyvenimo pažinimą, ko prieškariniams studentams kaip tik trūko.

Niekur pasaulyje nerastite tokių prekių, viešųjų knygynų (bibliotekų), tokių gražių meno muziejų, tokio aukšto lygio simfoninių orkestrų, kaip Amerikoje. Per paskutinius 25-rius metus net neįtikimai padidėjo domėjimasis gera literatūra, tapyba ir muzika.

Vieną kartą vos man lipus į taksį, šoferis užsuko radio ir paklausė mane: „Kas yra čia?“ Atsakiau, kad nežinau. Nejaugi jūs nežinote Brahmsio antrosios simfonijos pirmosios dalies?“

J. Svalistas

12

Rasau sau

Linksma, nuotaikinga buvo ten, Karo Muziejaus aikštėje, bet ir čia, mūsų kambariuose, netrūko džiaugsmo pakilimo. Svaigaus šampano gurkšniai galvomis srovėmis suliepsnojo kraujuje. Linksmomis ligi pat priešryčią.

Dalis svečių kaip ir apsišlaussai, pavargusi atrodė, tačiau namo niekas nebandė dar ruošti. Tuo metu keli jaunesni vyrai pasiūlė visiems drauge persikelti į „Metropolio“ restoraną. Daugumas gyvai pritarė šiam sumanymui. Tik kelios pagyvenusios ponios pasipiktino ir pradėjo bruzdėti. Jos skubiai ruošėsi į namus ir tempė paskui savo vyrelius. Šie pavydžiai žiūrėjo į mus ir su pasigallėjimu atsisveikino.

Restorane tebebuvo triukšminga ir gausu svečių. Vos susiradom sau trejetą stalukų ypatingame skyriuje — bare. Čia gėrėm koktailį ir vėl šokom. Prie mūsų būrio prisijungė daug naujų moterų ir vyrų. Mano pažintys smarkiai padidėjo. Visi juokavom, šnekėjomes. Laikas nepastebimai bėgo. Kai uždarėm restoraną duris ir palikom užtemdytus langus, žėrinčias liustras, labai nustebom. Mus pasveikino tikroji dienos šviesa.

Vos numigom pagrįžę į namus, tuojau vėl turėjom pakilti. Naujųjų Metų sveikintojai jau prašėsi į vidų. Lankėsi vyro draugai, bendradarbiai ir šiaip įvairūs pažįstami. Kiekvienam ta intencija buvo proga išgerti po stikliuką, užkasti, ką nors malonaus pasakyti šeiminiškams, o kartais ir opų į savo reikalą atsargiai, nejučiomis paliesti.

XVI.

Naujieji metai gražiai, prasmingai man prasidėjo. Kurį laiką jie tikrai laimingi ir įvairūs buvo. Kiekvienas mūsų svečių laikė savo pareigą atsirevanuoti. Buvom kviečiami ir svečiavomės. Mūsų namuose irgi būdavo surengiami šiauresnio pobūdžio pasilinksminimai. Vyras mėgo brudėti. Kurį laiką po vestuvių nutrukė šie seansai dabar vėl atsinaujino. Aš kortomis visiškai nešiočiau ir nemėgau. Pagaliau, net nkenčiau, kaip nuobodaus ir

Buvo laikas kada Sydney Smith galėjo sakyti: „Kas skaito amerikonišką knygą?“ Šiandien mes galime pasakyti: „Kas neskaito amerikoniškos knygos?“ Pasaulinio masto populiarumas amerikoniškos literatūros yra naujas ir svarbus ženklas dabartinio periodo.

Taip Amerika pokario pasaulyje turi pasisekimą kultūros srityje ir dominuojanti produkcijoje. Didelė Amerikos galimybė ir baimė atsakomybė. Pasaulio taika ilgiau negali būti išlaikyta be aktyvios Amerikos paramos, karas praktiškai negalimas tol, kol JAV bus tvirtos ir nusprendusios savo jėgą laikyti teisingumo sargyboje.

Izoliacionistai pasidarė reti JAV, bet dar retesni tarp veteranų. Atomo mokslininkų šūkis: „Pasaulis be karų, ar be žmonių“, daug mos aprobuojamas. Priešingai kaip atsitiko po Versalio sutarties, dabar Amerika yra pasirengusi visu savo svoriu prisidėti bei remti pasaulio organizaciją.

Kad tas minėjimas būtų sėkmingas, turi būti išpildytos sekantios sąlygos:

1) Amerika turi likti stipri. Kiekvienas, kuris ją pažįsta, supranta, kad ji niekad savo jėgos nepanaudos imperialistiškiems tikslams. Jeigu ji nusiginkluos kitoms tautoms to nepadarius, daugiau ji galingu taikos faktorium nebus.

2) Amerika turėtų laikytis kietai pagrį-

Amerikiečių pastangos

(Atkelta iš 1 pusl.)

lietuvų pastangų. Galima drąsiai tvirtinti, kad jei dabar šios pastangos net įstatymo formoje atsiduria JAV kongrese, tai čia didelis nuopelnas priskirtinas mūsų broliams amerikiečiams. Amerikos lietuviai, per savo organizacijas, kaip Lietuvai Vaduoti Sąjunga, Amerikos Lietuvių Taryba, šalpos organiz. BALFAS ir kt., nuo pirmųjų dienų parodė didelio rūpesčio tremtinių reikalais ir taip pat išvystė smarkią akciją Lietuvos laisvės byloje. Kiekvieną atvejų buvo klibinamos JAV-bių Departamento durys, o jų atstovai savo laiku buvo priimti prez. Trumano. Mes tremtiniai ypatingai jutome ir juntame mūsų brolių paramą ir visišką mūsų neiškilos ir sunkios padėties supratimą. Visais tais atvejais, kada mūsų nelengvos tremtinis dienos apsiniaukdavo netikrumo ir nujaučiamo pavojaus debesimis — ten, JAV-se, pasipildavo protestai, skundai ir demaršai. Mūsų padėtis buvo jiems gerai žinoma ir padaryti žygių dalinai atnešdavo teigiamų rezultatų.

Ką mūsų gyvenimo kreivė pradėjo krypti vis blogon pusėn ir mūsų buvimas tremtyje dėl bendros pasaulio įvykių raidos, gali užsistoti, Amerikos lietuviai išvystė akciją už įsileidimą lietuvų tremtinių į JAV. Reikia pažymėti, kad Amerikos lietuviai, kaip skaitlingiausi skaičiumi iš Baltijos valstybių tarpo, dažnai atstovaudavo ir kalbėjo visų Baltijos tremtinių vardu.

Negalima dar šiandien numatyti ar ši pradėtoji Amerikos lietuvų akcija dėl įsileidimo į JAV didesnio skaičiaus tremtinių virs realybe, tačiau jau pats faktas, kad šis klausimas įstatymo formoje bus svarstomas JAV kongrese mūsų teikia šokių tokių vilčių.

diniuose klausimuose ir elastiškai — antraeiluose. Be sutarimo tarp Jungtinių Valstybių ir Rusijos, JT negali funkcionuoti.

3) Amerika turėtų ištiesti pagalbos ranką nusilpusioms Europos tautoms — padėti atsistatyti ir maistu. Kai kurie amerikiečiai atsakys: „Mes tą jau padarėme, bet dėkingumo nesulaukėme“. Į tai aš norėčiau atsakyti: „Nelaukite padėkos; net ir nemanykite, kad ji mums priklausot“. Jūs nežėte karo našta bendrai su kitomis tautomis, bet jūs paėmėte ne pagrindinę bendrą pastangų dalį. Kitos tautos davė, ką jos turėjo — žmones, savo kančias, miestus, sveikatą, ir šiandien joms nieko nebeliko. Jums išėjo geriau. Jūs pasilikote tarpstantis kraštas. Jei jūs nepadėsite savo partneriams atsigausti, jūsų pačių gerovė nebus ilgam laikui.

Tiesa, yra didelė pagunda, jei biudžetas sunku subalansuoti, sakyti: „Kodėl mes turime apsikrauti mokesčiais, kad galėtume svetimiems?“ Atsakymas: „Jei jūs to dabar nenorite padaryti, kaštuos jums vėliau daug daugiau. Juk taip jau praeytie atsitiko. Jūs gal būt galėsite sutaupyti milijardų dolerių šiandien, bet kas iš to, jei jūs turėsite vėl karą, kuris kaštuos tris šimtus ar daugiau milijardų dolerių? Kas iš to, jei iš visos civilizacijos nieko neliks?“

Tai nėra iš draugiškumo ar pasigailėjimo, kad jūs turite gelbėti kitiems. Tai yra savęs apsigynimas. Jūs negalit pasilikti saugūs ir turtingi desperatiškam ir panikos apimtam pasaulyje.

„Jie ieškojo išlaisvinimo mūsųose. Jie tik mūsų gyvenimo charakteriui, nes jie vertina tikrą demokratiją. DP susideda iš geriausio elemento, kurie pasirinko mieliau kančias ir mirtį, negu vergiją. Jiems reikalinga mūsų pagalba, be kurios jie žus. Mes turime priemonių ir vietos jais pasirūpinti ir jų priėmimas sudarys mūsų krašto socialines ir ekonominės gerovės aktyvą ir bus atlyginimas už demokratijos ir krikščionybės dvasią. Dėl tų priežasčių mes prašome Jus paremti šį įstatymą ir ištiesti pagalbos ranką tiems, kurie tikrai jos reikalingi!“ savo savo rašte JAV kongreso ir senato nariams Lietuvai Vaduoti S-gos p-kas inž. R. J. Ziūrys. Iškilus eventualios emigracijos reikalui, mūsų vadovaujantieji veiksniai teigiamai atsiliepėdavo apie JAV, nes tai yra šalis, kur mes rastume visas sąlygas tautiniam ir kultūriniam gyvenimui. Naujai atvykę tremtiniai išlietu į gausią mūsų išlėviją, susiprindę Lietuvos dvasią, suaktyvintų kultūrinę veiklą ir kovą už Lietuvos laisvę.

Tačiau šie visi samprotavimai ir neišvengiami apsisprendimai už persikelimą, neturėtų ne akimirksniu sumažinti mūsų ryžio bei bendro mūsų visų tikslo — sulaukti tos valandos, kada Tėvynė pašauks po visą pasaulį išsikirciusius lietuvius grįžti į savo nu-mylėtą žemę.

Mes norime save išsaugoti svarbiems atelities uždaviniais ir todėl, gal būt ir prieš savo norą, privalome sutikti su platesnės emigracijos mintimis, tačiau mes pasirenkame tik laukiamą vietą iki galėsime grįžti į savo išsvajį kraštą, o ne atsižadame nuo savo teisių.

Sia prasme mes sutinkame netolimos atelities perspektyvas ir tik šitai privalome vertinti dabartinę mūsų padėtį.

(-Is)

senų diejų dalyko. Todėl visada stengdavausi, kad ir man būtų malonu, kad ir aš nelikčiau nuošaliai, benudžiaujanti. Darydavau taip: prikalbėdavau Toniją, kad pakviestų dar vieną ar du tokius svečius, kurie atliktų nuo kortų. Mes, nelošiantieji, sudarydavom sau prasmingesnių pramogų.

Šitokie nukrypimai nebuvo dažni. Jie pasitaikydavo tik šventadieniais du ar tris kartus per mėnesį. Visos kitos dienos slinko nuobodžios ir pilkos. Toniją matydavau tik valgomajam per pietus ir vakarienę. Po vakarienės užsidarydavo jis savo kabinete. Kai pabandydavau aš ten patekti, jis gana rūščiai pasakydavo: „Zina, argi tu nematai, kad aš dirbu, o tu man kliudai. Juk pakankamai yra kambarių tavo dispozicijoje. Susrask sau kokį darbą, tad nenuobdžiausi.“

Bet ką gi galėjau prasimanyti dar, kad beveik visas įkyrėjo jau, svarbiausia kažko trūko, ir tokio mažučio, esminio, kuris suartintų ne tik mūsų kūnus, bet jautriai, pastoviai jungtų sielą ir dvasią.

Dažniau pradėjau lankytis pas Tamarą, mano seserį. Jie gyvenė toliau nuo miesto centro, pramonės rajone. Jos vyras — automechanikas — dirbo didžiuliam vienos bendrovės garaže. Nedideliam mediniam name jie turėjo jaukų butuką — tik vieną gana erdvus kambarys ir vietuvėlė. Bet kaip malonu, simpatinga buvo pas juos. Aš čia šiltai jaukiai pailsėdavau ir savo siela ir kūnu.

Tamara buvo darbšti, judri šeiminkė ir gera motina. Ji augino ketverių metų sūnelį — Seriožą. Gražus meilus vaikutis, su šviesia papurusia galvute, tarytum kuplėdonas pavėlkslėlyje. Aš jam labai patikdavau, ir mudu mielai žalsdavom. Tamara gražiai sugyveno su savo vyru Saša. Abu žiaurūs likimo buvo nublokšti toli nuo savo brangios tėvynės. Abu mylėjo ją, ilgėjos ir gavino savo viltis kada nors sugrįžti dar. Blogiausiai atveju irgi surasdavom sau paguodos: jeigu jau jiems nebūtų lemta toji laimė, tai Serioža būtina išvytų savo tėvų žemę. Su juo nukeltus ten sėstutė ir broliukai. Juodu tikėjosi dar didesnio praeauglio.

Su džiaugsmu žiūrėjau aš į Tamarą ir pavydėjau jai. Sesuo, priešingai, pavydėjo man. Šiuo atveju mudvi niekaip negalėdavom įtikinti viena antros. Ji mano nusiskundimus ji pasipiktinusiai atsiliepėdavo:

Kun. Prof. Dr. Mykolas Ražaitis Amerikon išlydėjęs

Rašo Vidminas

Politinės priežastys neleidusios grįžti į savo tėvynę karo audros atbloškėms mūsų tautiečiams, verčia ne vieną pasirašinti sveitinesiu kraštu, kuriame, kad ir laikinai apsigyvenus, vėl galėtum pajusti laisvę ir kad žmogumi esąs. Štai neperseniai iš tremtinių tarpo išvyko Amerikon Lietuviai Raudonojo Kryžiaus Amerikon zonos Generalinis Igaliotinis kun. prof. Dr. Mykolas Ražaitis, kuris gyvendamas tremtinių tarpe dirbo ir visuomeninį darbą. Atsisveikinimo proga tebus leista skaitytojams patiekti keletą mintių iš šio visuomeninio gyvenimo.

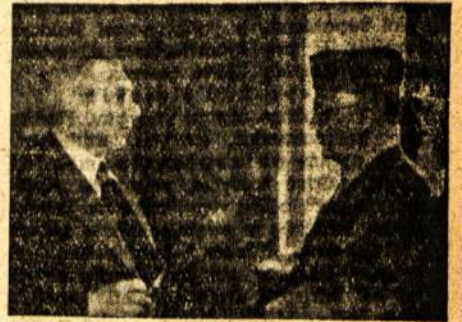
Prof. Dr. M. Ražaitis gimė 1893 m. lapkričio mėn. 23 d., Sasnavos kaime, Marijampolės apskr., ūkininko šeimoje. Igišes pradžios mokslo, 1911 m. įstojo į Seimų Vyskupijos dvasinę Seminariją, kurią dėl prasidėjusio I Pasaulinio Karo, teko baigti 1916 m. Petrapijlyje. Po 3 metų tremtinio gyvenimo Rusijoje, 1918 m. grįžo į Lietuvą. 1919 m. rudenį išvyko į Romą baigti aukštąjį mokslą.

gensburgo ir skiriamas princo Karolio Augusto V Thurn und Taxis namų kapelionu, vietoje nacių kalinamo tų namų kapeliono. Po Vokietijos kapituliacijos 1945 m. prof. Dr. M. Ražaitis VLIKo buvo paskirtas L.R.Kryž. Vyriausios Valdybos nariu, o kiek vėliau — tos pačios valdybos L.R.Kryž. Amerikos Zonos Generaliniu Igaliotiniu su gyvenama vieta Muenchene. Siose pareigose prof. Dr. M. Ražaitis išbuvo iki šiol t. y. iki išvykimo Amerikon.

Greta savo tiesioginių pareigų ir mokslinio darbo prof. Dr. M. Ražaitis išvarė plačią vagą ir visuomeniam darbe. Jau I Pasaulinio Karo metu, būdamas Rusijoje, dirbo tremtinių tarpe, kaip Centrinio Tremtiniams Selpti Komiteto Igaliotinis ir kapelionas. Grįžęs Lietuvon suorganizavo Seinų mieste ligonines, pirmųjų mūsų savanorių maitinimą, įsteigė ir vedė Žitičių draugijos kepyklą, malūną, suorganizavo pirmąjį kooperatyvą. Partizaninių kovų metu su lenkais turėjęs Seinuose pergyventi nemažą pavojų, lenkų buvo suimtas ir varomas sušaudyti, bet dėka laimės nuo mirties išsigelbėjęs. Vilkaviškyje 12 metų išbuvo „Ziedo“ kooperatyvo vicepirmininku, Liaudies Banko valdybos pirmininku ir direktorium. Be to, penketą metų buvo „Žiburio“ draugijos pirmininku.

Daugiau vienerių metų prof. Dr. M. Ražaitis dirbo šalpos darbą tremtinių tarpe Vokietijoje. Per tą trumpą laiką, jo veikla buvo sėkminga ir naši. Jis suorganizavo L. R. Kryž. Igaliotinio įstaigą Muenchene ir jai vadovavo iki ją perdavė naujai paskirtam Igaliotinui dipl. teis. p. Petruj Minkūnui. Ši įstaiga plačiai išvystė per savo skyrius tremtinių šelpimą maistu, drabužiais, medikamentais ir pinigais. Daugelyj vietų įsteigė naujus L.R.Kryžiaus skyrius, išjudino ir suaktyvino jų veiklą bei sukėlė gyvesnę darbo nuotaiką. Įstaigą savo patyrimu prof. Dr. M. Ražaitis sutvarkė pavyzdinai, įvedė atskaitomybę ir kontrolę esamų gėrybių ir duodamų pašalpų. Taip pat Igaliotinio Ražaičio iniciatyva baigiama sudaryti visų tremtinių kartoteka. Dėka svetimųjų kalbų mokėjimo ir sumanumo prof. Dr. M. Ražaitis, kaip L.R.Kryžiaus Igaliotinis, sugebėjo palaikyti geriausius ryšius su Military Gov., Unrra, Amerikos Raud. Kryžiumi, Tarptautinio Raud. Kryž., tautiniais latvių, estų ir lenkų R. Kryžiais ir kitomis įstaigomis. Suprantama, kad šie geri santykiai prisidėjo prie to, jog iš minėtų įstaigų susilaukta didelio mums prielankumo ir realios naudos. Visa tai sudarė sąlygas, kad Igaliotinio įstaiga galėjo išvystyti sėkmingą savo veiklą. Žinoma, didžiausioji dalis realios paramos, kurią teikė Igaliotinio

įstaiga, buvo ir yra iš mūsų užjūrio brolių amerikiečių. Dabar, kada prof. Dr. M. Ražaitis nuvyko į šį naują kraštą, tikėkimės, kad ten jis neužmirš nei savo krašto sunkios padėties, nei mūsų tremtinių reikalų. Sėkmingai veiklai amerikiečiams reikalingas gyvas žodis ir iš tremtinių tarpo. Mūsų vargus ir troškimus prof. Dr. M. Ražaitis ras progas ir sugebės perduoti užjūrio lietuviams. Amerikoje nebus jis jau naujokas. Ten jis lankėsi 1935—37 metų laikotarpyje ir darė lietuvių kolonijoms pranešimus ir vedė misijas. Todėl dabar linkėtina prof. Dr. M. Ražaičiui laimingai nukeliauti tolimą kelią, sėkmingai pasireikšti savo veikla ir greit grįžti į gimtąjį, bet jau laisvą kraštą.

Kun. prof. dr. M. Ražaitis kalbasi Munchene su Balfo p-ku kun. dr. Končiumi

įstojo į Popiežiaus Grigališkąjį Universitetą, kurį baigė 1921 m. gaudamas teologijos daktaro laipenį. Grįžus Lietuvon paskiriamas Vilkaviškio Vyskupijos Dvasinės Seminarijos profesorium. Siose pareigose, su trumpomis pertraukomis, išbūna iki 1944 m. Dvasinė vyriausybė vertinama Kun. Ražaitį, 1940 m. skiria jį Kaunan jungtinių vyskupijų (Kauno, Vilkaviškio, Telsių, Kaimedorių ir Panevėžio) dvasinės Seminarijos profesoriumi. Darbas naujos politinės sąlygoje, dėl krašto prasidėjusios okupacijos, buvo itin sunkus. Po metų jau kviečiamas Lietuvos Universiteto Teologijos Fakulteto docentu ir patologijos katedros vedėju. Priartėjus prie Vilkaviškio rytu frontui, okupacinė karinė valdžia laike trijų valandų priverčia gyventojus apiešti šią vietovę. Tuo būdu ir prof. Dr. Ražaitis kartu su kitais savo kolegais profesoriais skubomis išvyksta ir 1944 m. ankstybą rudenį patenka Vokietijon. Prof. Ražaitis čia kviečiamas princo Thurn und Taxis apsigyventi Höflingo pilyje prie Re-

Ar ne persmarkiai, ponas Gražuli? . . .

Štai, atsiverčiu ką tik gautą, dar spaus-tuvės dažais garuojantį, „Tėviškę Garsą“ ir matau sieksinę Balio Gražulio „Dviejų dainorelių“ kritiką.

Ką gi, reikia pasiskaityti . . . Skaitau ir matau, kad su kiekviena eilute Gražulio veidas niauksis ir . . . darosi nebegražus. Kitaip sakant, įtampa didėja ir jos tonas slenka audros link . . .

Cia, žinoma, aš nesistengsiu detališkai įrodinėti abiejų dainorelių ypatingo vertingumo, bet noriu pasisakyti tik dėl paties kritiko toną.

Ach, kaip norėtusi, kad tie jaunikliai pasektų mūsų vyresniųjų ir rimtų žmonių pavyzdžiais. Tepasiskaito p. Gražulis Vyt. Alanto kritikos straipsnį „Lūžtančių žmonių istorija“ („Mūsų Kelias“ Nr. 18), kuris skirtas labai paskubomis parašytam ir dar visai nepribrędusiam išvysti spausdintus puslapius romanui „Pilkieji Namai“.

Ir vis dėlto jis pamatys, kad rimtas, santūrus kritikas Alantas nepasisavino sau teisės jauna rašytoja visai iškoneikti ir, nežinodamas, visai imponuotiškos kainos, nesiruošė romano „nešti į žandarmeriją“ . . .

Alantas, žinoma, neišgirda „Pilkųjų Namų“ autoriaus už tokį skubėjimą ir nepasiskaito, kad tas romanas būtų vertingas kūrinys, bet, tarp šaltai dėstomų pamokymų, rašo: „Galimas dalykas, kad čia, Vokietijoje, išleistas lietuviškos knygos bus vienintelis dvasinis turtas, kurį mes galėsime išsivežti kurį užjūrį? Gal tik iš jų mūsų vaikai galės semtis lietuviškos dvasios?“ . . .

Matome, kad reikalą lygiai taip supranta p. Alantas, kaip ir p. Vasaitis, rašydamas

dainų rinkinio įžangos žodyje, kad: „Dainos padės išsaugoti gimtąją kalbą, kels mūsų dvasią į kovą, bus kelrodis į ateitį.“ Iš savo pusės, aš turėčiau pridurti, kad tai yra tikrai teisingi žodžiai. Tuo labiau, kad tos dainos kruopščiai surinktos į atskirą leidinį ir atspausdintos kaip lietuviškoji knyga. O kad p. Gražulis, turėdamas galvoj kitus, atseit, „gabesnius“ dainų surinkėjas rašo, jog: „Nebijokite, rasis kąs tą darbą dirba ir myli“. — Tai aš netikiu — kol „rasis“ toks jau „idealus“ žmogus, tai, aš manau, kad dar tiktų palaukti metus — kitus ir į vientisą leidinį surinktų mūsų liaudies dainų neturėtume. Antra vertus, kažin kitas ar dar blogiau nebūtų atlikęs šio darbo? . . .

Dabar žvilgtelėkime kiek giliau į Gražulio kritiką ir pamatysime kiek jis joje tulžies išliejo prieš dainorelių leidėjus, nors savo teigimų niekuo rimtesniu nepagrindė.

Pirmiausia, žinoma, krinta į akis tas sarkastiškas kritiko tonas.

Toliau kritikas rašo: „Norėtusi J. Vasaičiui pasakyti, kad jo nuogastavimai ir perankstyvi, ir be pagrindo. Nepažindama rašto, lietuvių tauta per šimtmečius nenutautėjo ir dainos neužmiršo. Neužmirš ir dabar nors yra išblaškyta, nes pažįsta lietuvišką raštą ir dega Tėvynės ilgesiu.“ Žinoma, čia yra pagirtinas p. Gražulio pasitikėjimas savos tautos atsparumu ir, duok Dieve, kad taip būtų, bet, kad šias mintis pasiskalčius, ir žvilgtelėjus dar toliau, kritikas pats sau prieštarauja. Vienoj vietoj jis sako, kad lietuvių tauta nenutautėjo nepažindama rašto, o tuo labiau ji bus atspari mokėdama skaityti, o kitoj vietoj vėl kalba, kad „geriau būtų mokėti dai-

nuoti keletą, negu skaityti daugelį“ . . . Atseit, jis pasitiki savo tautiečių atmintimi ir vėl nuneigia skaitymo naudingumą . . .

Arba ir vėl Gražulis rašo: „Kol daina tebėra širdyje, tol ji veržiasi garšu suskambėti.“ Čia norisi paklausti: „O kas bus kai jos nebebus širdy?“ . . . Kuomet žmogus turės po ranka dainų rinkinėlį, dargi parašytą eava kalba, tai vis, nors iš nuobodumo, jis jį pavartyr ir gal prisimins, kas jo sieloj jau bus išblėšę . . .

Vėliau kritikas leidėjui prikiša: „O gaidų leidinėliui kaip tik ir trūksta.“ Pirmiausia čia norisi pastebėti, kad to betruko, jog P. Vasaitis ir gaidas turėjo parašyti . . . O antra vertus, man dar neteko matyti, kad mūsų liaudies žmonės iš gaidų dainuotų . . .

Dar toliau bekritikuodamas — p. Gražulis leidėjui primeta, kad „kai kurios dainos įdomios tik kaip tautosakinė medžiaga“. Čia irgi „didelis“ priekaištas. Na, ir kas čia tokio — tebūna knygelėje bent kiek ir tautosakos, nes ir jos fragmentai gal kada bus mums labai įdomūs . . .

Be to, p. Gražulis prie leidėjo dar kimba, kad jo vienoj dainoj mergelė viliojama trylikos metelių, kitoj — dvylikos ir t. t. Kur čia žmogus išskaičiuos tuos priekaištus. Iš to atrodytu, kad p. Gražulis į rinkinėlį pažiūrėjo kaip į vientisą (vienos minties) knygą, kaip į romaną ir nori, kad viena daina kitos dainos būtų tęsinys, atseit, vienalytės minties sumanė paieškoti . . .

„Ir tu posmų, posmų . . . Vis po keliolika. Kas begali turėti kvapo visus išrekti?“ — toliau gasdina. p. Gražulis dainininkus (o gal pats save?) . . . Atrodo, kad kas nors jam uždeda pareigą visus posmus ir išrekti . . . Gi yra žmonių, kurie ir vieną posmą kartodami visą vakarą dainuoja — bene juos kas nubaudžia už tai? . . .

Ponas Gražulis dargi labai nustemba dainos „Apynejis bijo vėjo“ „Martyno Jankaus daina“ pavadinimo. O toji daina iš tikrųjų ir daugelio chorų repertuaruose taip vadinama ir nieks nelaužo sau galvos — ar ją Jankus sukūrė, ar ji tik taip pavadinta, kad Jankus mėgo ją dainuoti. Žinoma, čia taikoma tjeama, kurie ir tikrai nežino kas tos dainos autorius, kaip ir p. Gražulis reiskia savo abejojimą. Pagaliau, tegul būna teisingas ir išrekti varijantas, kad ji taip pavadinta vien todėl, kad Jankus mėgo ją dainuoti, tai kas čia blogo? Kodėl gi Gražulis panor atimti iš mūsų Tautos Patrijarcho tą malonumą — turėti savo vardo dainą. Tuo labiau, kuomet jis jau yra miręs.

Visiškai aš sutinku, kaip p. Gražulis teigia, kad negalime visoms dainoms duoti jas pamėgusiųjų vardus. Ir, žinoma, nelogiška būtų kokią nors dainą pavadinti, kad ir pav. „Balio Gražulio dainos“ vardu, nors tai būtų ir nežinomas tos dainos autorius, o ją Gražulis ir labai mėgtų dainuoti. Mat, kas Jankus, tai ne Gražulis . . .

Na, ir t. t. Sakykime, kad nebėra reikalo į jo tuos visus „išvedžiojimus“ kreipti per didelio dėmesio, nes jie niekuo rimtesniu neparemti. Dar žvilgtelėkime su koku itūzimu mūsų gerbiamasis kritikas prieina prie kito dainorelio leidėjo, tuomet suprasime ar gali būti pas tokios kritikos autorių bent kiek objektyvumo, kai, atrodo, jis degte dega pykiu ir kerštu.

„Jeigu J. Vasaičiui padarėme kai kurių priekaištų, tai su kitu leidėju pasikalbėsime kaip reikiant!“ — Tai „įžangos“ žodžiai.

Gerai „kai kurie“ priekaištai, kaip matėme, buvo ir p. Vasaičiui, bet kritikas su kitu dar geriau žada „pasikalbėti“ . . .

(Nukelta į 4 pusl.)

„Zina, tu labai ir labai nusidedi Dievui, taip bebūnodama. Kad aš taip gyvenčiau ir tokia laiminga būčiau, net nežinau, ką bedaryčiau iš džiaugsmo! Pamanyk: jokio darbo, jokių rūpesčių! Gyveni gražiausiam, švaram mieste centre. Toks butas, tokios sukniš. Kunigaikštiški baldai, kaip mūsų tėvo namuose kad būdavo, malonios pažintys su aukštais žmonėmis. O juk mudu su Saša nieko to nematom ir neturim. Nuo ryto ligi vakaro dirbam ir prakaituojam. Didelių trūkumų dabar nebejauciam, bet ir perteklių nėra. Viskas beveik sulys ta diena! Ir viskas, va, šitomis supleišėjusiomis, pabrinkusiomis rankomis pasiekta. Juk tu gerai žinai, kad mudu susituokę teturėjom tik tiek, jog ne nuogi ir ne pliki buvom. O kaip mūsų mama gyvena, kaip ji, vargšėlė, skursta, argi tau neaišku dar. Ne, Zina! Tu patvirka! prabangoj besmaguraudamas. Tau reikia gerų rykščių ar dar bent vienerių metų vargo mokyklos.“

Tamara pora metų buvo vyresnė už mane. Ir jai tarytum priderėjo mane pabarti, pamokyti. Aš privalėjau klausyti ir nusi-lenkti. Bet kad viskas ne taip, kad ji esminio dalyko neįstengė suprasti. Man dar daugiau užviridavo viduje ir staiga išsiverždavo:

„Oi Tamara, kaip tu baisiai klysti, jei manai, kad mano vietoj būtum laimingesnė! Gaila, kad tik skaudžiai patyrę tesupranta žmonės tikrosios laimės esmę ir vertę. Žmogaus laimei, kaip aš dabar žiūriu, labai daug ir drauge labai maža tereikia. Jeigu aš būčiau suradusi tokį žmogų, kuris mane tikrai mylėtų, suprastų ir vertintų ne tiek kūniškai, kiek dvasiškai, — žinai, Tamara, kad tada mano laimei ir tavo šios virtuvėlės visiškai pakaktų. Tu manai, kad laimei būtina reiklia miesto centro, daugelio ištaigingų kambarių, triukšmingų balių su Paryžiaus suknišomis. Nesąmonė! Kaip tik dažniausiai ten laimės nėra — tik mirazai, tik laikinis apsvaigimas, o po to — karčios drumzlės ir nusivylimas. Tik dėl to miestiečiai taip riejasi, draskosi, viens kitam pavydi, kits kitą murkdo, kad meilės neturi, kad nesižino, kur tą trokštamą laimę surasti.“

Po tokių užkirtimų kartais Tamara nutildavo ir susimąstydavo, o kartais vėl pakeldavo balsą ir kaltindavo mane, kad aš nemoku palaužti savęs ir prisiderinti esamoj būklėj. Jos nuomone, laimingam gyvenimui daug, daug turis reikšmės susitaikymas su savo likimu ir apvaldymas visų nerealių norų.

Artėjo pavasaris. Vėl jis, kaip visada, valingai brovėsi į mano sielos tuštoką būstinę. Kaitresni saulės spinduliai, pirmieji atgiję vabzdžiai, iš svetur grįžtantieji paukščiai vėl nerimu kurstė mano jausmus. Nesitverdamas kambariuose, nuolat veržiausi į orą, į erdvę. Daugiausia mėgau vaikščioti upės pakarante. Įdomu buvo žiūrėti į putotą pasišiausius vandenį. Vaidenosi, kad čia veržiasi milžiniškas slibinas su raguota žiauria skiauturė ant murzinos nugaros. Kokia jėga, kokiu įnirtimu jis draskė ir plėšė ką tik nutverdamas pakeliui. Atrodė, kad ir pati krantinė, sunkių akmenų tvirtai sumūryta, ims ir neišlaikys. Pulka žmonių stovinavo, vaikščiojo. Visi stebėjosi, šaukė ir nuolat ką nors rodė. Panašu buvo, kad jie pirmą sykį šitokį pavasario išsiveržimą temato. Drumstas tamsus vanduo siaubingai griuvo, tolydžio ką nors vilkdamas. Sūkuringai draikėsi tiltų nuolaužos, trobesių gabalai ir vienas kitas žmogaus ar gyvulio lavonas. Bangu ir tuo pat metu smalsu buvo stebėti. Nelengva buvo atitrukti ir nueiti. Rodėsi, kad ir tave tasai tvanas drauge pagavo, sukaustė ir bevališkai neša į nežinomus tolius. Ta jėga, ta galybė, rodos, jutamai srūva tavo sieloni, gyventi ir ryžtis kelia. Parėjusi namo ilgai nešiodavau tuos vaizdus ir išpūdžius. Akyse vis judėdavo ir versdavos audringos gėlmės.

Vieną rytą, išėjus vyrui į tarnybą, tvarsiausi lovoj ir skaičiau prancūzišką nuotykių romaną. Netrukus pasibeldė Verutė ir pranešė, kad atvykęs kažkoks kareivis ir noris su manim pakalbėti. Aš apsilaučiau kimano ir išėjau. Vestibulyje laukė stangrus tvirtas raudonkelnis gusaras. Pasisveikinus garsiai jis atraportavo:

— Atnešiau laišką, kurį asmeniškai turiu tamstai įteikti!

Aš nusišypsojavau dėl to savotiško tarnybiškumo ir juokais paklausiau:

— Ar čia jau viskas?

— Ne, ne viskas, — gavau rimtą atsakymą: — Ponas adjuntantas liepė pasirašyti ant to pat voko ir grąžinti jam.

„Irgi, mat, beždžionė. Koks nepasitikėjimas dar.“ — pagalvojavau sau viena.

Kad čia Pėtia rašo, man visai aišku buvo. Nudžiugusi, vjrpėdama sėdau skaityti

(B. d.)

Paskutinis kalinio kelias į laisvę... pro dūmtrauki

Iskilmingas nacių aukų pagerbimas Flossenburge. Buvo nukankinta 2.480 lietuvių. Šventinimo apeigas atliko J. E. Vysk. Padolskis

(Mūsų specialaus korespondento)

Antrasis pasaulinis karas savo žiaurumu pralenkė buvusius karus, nes nacizmas savo tikslams siekti naikino ir niekuo nekaltus žmones pačiomis žiauriausiomis ir sadistiškiausiomis priemonėmis. Visa Vokietija ir net okupuoti kraštai buvo nusėti koncentracijos stovyklomis. Bavarijos civil. vokiečių valdžios vidaus reikalų ministerio dr. Auerbacho teigimu, visose nacių koncentracijos stovyklose nukankinta 11 milijonų žmonių.

Dabar visi tie įvairių tautų kankiniai vienokiu ar kitokiu būdu pagerbiami, o jų atminimas įamžinamas.

Iš tokių buvo ir Flossenburgo konc. stovykla. Nors ši stovykla buvo tik Nebenstelle, iki šiol surinktomis ir patikrintomis žiniomis nukankinta ir pro krematoriumo dūmtraukį išleista 18 tautybių 73.296 žmonės, jų tarpe 2.480 lietuvių.

Šiems kankiniams atminti visa buv. Flossenburgo koncentracijos stovykla atitinkamų valdžios organų sutarptatintama. Joje pastatyta mūrinė koplyčia, pavadinta „Kristaus Kalėjimu“, o toji vieta, kur buvo krematoriumas, kartuvės ir masinio kalinių šaudymo aikštė, gavo „Mirties Slėnio“ vardą. Čia kiekvienai tautybei pastatyti paminklai ir antkapiai, kuriuose užrašai padėti kankinių gimtąja kalba „Mirties Slėnio“ centre — kalinių šaudymo aikštėje — didžiulis piramidės formos bendras kankinių kapas — paminklas. Paminklui pamatus ruošiant, išimta ir surinkta daugybė kulpiškų, kurios daugeliui žmonių atėmė gyvybes. Nors koplyčia ir kai kurie paminklai dar galutinai neišbaigti, bet pagal iš anksto nustatytą terminą, jų šventinimo iškilmės ir sutarptatintos vietovės atidarymas įvyko š. m. gegužės 25 d. Todėl šią dieną Flossenburge atvyko J. E. lietuvių vyskupas Padolskis, rytų apeigų vyskupas Paulius (jis neseniai Romoje perėjo iš ortodoksų į unitų tikėjimą), Aukšt. amerikiečių karinės valdžios atstovai, įvairių tautų karinės misijos, Bavarijos vokiečių civ. valdžios atstovai, kacetininkai, žurnalistas, kvietieji svečiai ir daug visuomenės. Iškilmės pradėtos įspūdinga eisena į Flossenburgo kapines. Eisenos dėmesio centre buvo ilga virtinė lie-

tuvių moterų tautiniais rūbais. Priešakyje 4-rios jų nešė gražų, kaspinuose lietuviškais įrašais, vainiką. Mūsų tautietės labai daug kas nufotografavo ir kelias atvejais „Wochenschau“ filmuotojai nufilmavo.

Koplyčios šventinimo apeigas atliko J. E. vysk. Padolskis ir joje atlikė pirmąsias Šv. mišias. Pamokslą aukštasis ganytojas pasakė per garsiakalbį atviram ore anglų, prancūzų, vokiečių ir lietuvių kalbomis. Pirmasis iš karinių misijų Bavarijos amerikiečių karo vado vardu kalbėjo pulk. Holler. Jo kalbos motto: „Amerika trokšta visoms tautoms ir žmonėms laisvės“. Po jo kalbėjo Sovietų s-gos majoras Prokutinis, lenkų ryšio karininkas maj. Klimczak, jugoslavų karininkas Lt. Vabiez, italų kapitonas Morandini. Visi jie smerkė karą ir priešpaudą, tik rusų karininko kai kuriose kalbos frazėse skambėjo keršto ir kovos šūktai: „... reikia sunaikinti visus iki paskutinio priešus — fašistus“...

Daug jaudinančių žodžių pasakė Bavarijos vok. civil. valdžios švietimo ministeris dr. Kontkammeris, vid. reikalų ministeris dr. Auerbachas, Paminklų statymo komiteto išdinininkas burmistras Trögeris bei Komiteto narys Siekerskis. Jis pažymėjo, kad kankiniai perėję tikrąjį Golgotos kelią, nes naciai čia žemėje buvo sukūrę pragarą.

Giedodami Requiem, vyskupas ir dvasiškija bei aukšti svečiai ir gausi visuomenė nukeliavo į „Mirties Slėnį“ pasimelsti ir pagerbti kankinius bei pašventinti paminklus ir antkapius. Stovyklos galingoji sirena, ta pati sirena, kuri tiek įbaugindavo kacetininkus, paskelbė tylos ir susikaupimo minutę.

Visų tautybių žmonės spiečiasi ties savo paminklais ir antkapiais. Stovime ties krematoriumo durimis ir su nuostaba bei pagarba žvelgiame lietuviams pastatytą antkapį. Susirinko čia lietuvių iš visos Vokietijos: Vliuko, Vyr. ir Apyg., Tremtinių Komiteto atstovai, politiniai kaliniai, žurnalistas ir gausus tautiečių būrys. Visi tylūs ir susikaupę. Galvon smelkiasi mintis: „O motin, Lietuva,

ar tu žinai, kad čia iš pusrėčio tūkstančio tavo vaikų liko... tik sauja pelenų“.

Po pietų iškilmės tęsimos salėje. Paminklinis komitetas duoda susirinkusiems savo ataskaitą bei nužymi ateities darbus. Statybos darbai jau atsiėjo iki 250 tūkst. RM. surinktų aukų būdu, daugiausia iš įvairių tautų tremtinių: lenkų — 50.000 RM, vokiečių — 40.000 RM, norvegų — 22.000 RM, lietuvių — 5.000 RM, ir tt. Bavarijos vokiečių civil. valdžia paskyrė 30.000 RM. Be to, ji leido sudaryti fondą, iš kurio bus šelpiami kacetininkai ir jų našlaičiai, duodamos stipendijos besimokantiems visų tautybių kacetininkams bei jų vaikams. Paminklinis komitetas jau paruošė spauda knygą apie Flossenburgo koncentracijos stovyklą. Autentiška medžiaga knygai paimta iš Flossenburgo budelių bylos. Taip pat išleistas Flossenburgo šturpių vaizdų albumas bei pašto atvirukai. Paskelbtas konkursas „Kristus Kalėjime“ paveikslui nutapyti.

Po apyskaitos įteiktos visų tautų atstovams urnos su kankinių pelenais bei kitais palaikais, išduodant autentiškus dokumentus, kuriuos pasirašė vysk. Podolskis ir Paminklinis Komitetas. Lietuviai šias relikvijas perduoda Politinių Kalinių Centru.

Baigiant keli žodžiai iš Flossenburgo sto-

Tremtinių atstovai Kariuomenės stabe

Pirmadienį, gegužės 12 dieną, U. S. Kariuomenės Stabo patalpose, Frakfurte, Intergovernmental Committee on Refugees U.S. zonos vadovybės buvo sukviesti tautinių Vyr. Komitetų atstovai informaciniam posėdžiui. Posėdį atidarė zonos direktorius Ellioth U. Shirk. Dalyvavo: estų, latvių, lietuvių, lenkų ukrainiečių ir rusų tremtinių atstovai. Direktoriaus Shirk, tremtinių atstovus pasveikindamas, nurodė, kad Intergovernmental Committee on Refugees nori padėti tremtiniams persikelti į šalis, kurios sutinka tremtinius priimti. Tautybių atstovai kviečiami tame darbe talkininkauti, būti savo tautiečių konsulais. Jis pareiškė viltį, kad pradėtas bendradarbiavimas bus sėkmingas.

Po to Komiteto sekretorius Osten padarė pranešimą apie galimybes išvykti iš Vokietijos ir pareiškė, kad iki šiol derybės gavusios rezultaty su šiais kraštais: Kanada, USA Olandija, Belgija, Venecuela, Argentina, Brazilija ir Prancūzija, nurodydamas, kokių kategorijų tremtinių pageidaujami ir apytikriai skaičiai. (Apie tai jau buvo skelbta spaudoje). Tremtinių pervežimas per Atlantą suduriam su sunkumais, ypač transporto atžvilgiu.

Ar ne persmarkiai...

(Atkelta iš 3 pusl.)

Paziūrėsim... Nors žadėjo „pasikalbėti „kaip reikiant“, bet kažkodėl mūsų kritikas vis dėlto pradeda savo įspūdžius iš romantiškosios pusės. Sako: „Sėdim aną pavakarį su prieteliu prie atviro lango“ ir t.t. Žinoma, jie sielojosi, kad per brangūs leidiniai ir štai, „... beatpliuška“ susilęs peras pasiuntinys, siuntinys nesinas“... Kaip geras džentelmenas, mūsų p. Gražulis pavaišina jį cigarete (žinoma gal amerikoniška) ir, praplėšęs siuntinį, ima svarstyti ar pirkti, ar nepirkti tą pasiutusią brangų dainorėlį, kuris „net“ trys markės kainuoja. Tuo tarpu jis pašto pasiuntinį vis dėlto pavaišina cigarete, kuri kainuoja ne trys markės, bet netoli penkių, nors ir ne jam tas siuntinys buvo adresuotas. Atseit, p. Gražulis dar nebologas finansiniai stovi. Atleiskite, kad čia paminėjau spekuliacinę cigarečių kainą, bet, kaip pamatysite, ir p. Gražulis vėliau daug apie spekuliaciją kalbės. Jis siūlys knygų leidėjams spekuliuoti akmenėliais ir pan...

Antram leidėjui skirtoj kritikoje vėl tas pats. Tik, žinoma, kritikas čia dar mandriau padarė pacituodamas ištais visą leidėjo lydrastinį laišką ir iškėlė žmogaus pavardę ir net adresą, kuris leidinį išleido pažymėjęs tik

vyklos istorijos. Stovykla įsteigta 1938 m., tačiau krematoriumo dūmtraukis ypač labai rūko nuo 1944 m. vasaros. Ši stovykla buvo lyg pereinamoji: stipresnius kalinius išsiųsdavo į kitas tovyklas, o silpnieji — išlekdavo pro krem. dūmtraukį. Stovykloje nuo lat būdavo 15—18 tūkstančių kalinių. Ypatin-gai varginantieji darbai buvo akmens skal-dykoje ir plytinėje. Kas ten patekdavo, re-tas savo kojomis grįždavo. Žymesniems ka-liniams, kaip Bavarijos kunigaikščiu, buv. Aus-trijos ministeriams bei aukštesniems lenkų karininkams, buvo atskiras kalėjimas, kur jie iškesdavo dar didesnes kancias bei pasityčio-jimus.

1945 m. balandžio mėnesiui įpusėjus ir ame-rikiemams besiantinant, naciai sumanė ka-li-nius iškeldinti. Buvo sudarytos 6 kolonos, maždaug po 3 tūkst. kalinių. Juos pėsčiomis varė Cechoslovakijos link. Išvartųjų likimas nežinomas, tačiau turima žinių, kad jie su-šaudyti. Paskutinioji silpniausioji kolona iš-sigelbėjo. Ją vos bekrutantią, pastebėjo ame-rikiemų lakūnai. Jiems davus ženklus, ameri-kiemų tankai koloną pasivijo ir išlaisvino.

Viena kolona buvo varoma per Pleystein miestelį. Daugelis kalinių iš nusilpimo nepa-eidavo ir krisdavo. Jie buvo nacių vietoje su-šaudomi. Draugai turėdavo juos užkasti. 16 km. ruožė tokiu būdu

buvo nušauti 144 vyrai, jų tarpe 4 lietuviai. Dabar jų lavonai iškasti ir palaidoti Pley-stein miestelio centre. Čia jiems pastatytas gražus paminklas. L. E-tas

Į delegatų klausimus, ar DP bus dar kartą skryninguojami, ir ar netekusius DP statuso bus galimybė išvykti iš Vokietijos, atsakė posėdyje dalyvaujant DP scryningo karininkas Stabe kap. Jarrow, kad pirmas scryningas prasidės 1946 m. kovo mėn., o antras — 1946 m. birželio mėn. ir dar nėra galutinai baigtas. Dar scryninguojami už stovyklų ribų gyveną DP ir patikrinamos anketos. Vis dar pavyksta surasti nemaža buvusių smogi-kių. Dėl išvykti norinčių tremtinių, neteku-sių DP statuso, tai dar nėra visiškai aiškumo, bet jis mano, kad jie turės užpildyti atitinka-mas anketas ir tada bus patikrinti. Tuo rei-ka-lu dar bus duodama platesnų informacijų, ir bus paskelbti adresai tų įstaigų, į kurias suinteresuotieji turės kreiptis.

Kadangi laikas buvo trumpas, pirmame po-sėdyje nespėta išsiaiškinti kitų klausimų. Di-rektoriaus Shirk pareiškė viltį, kad pasitarimai vėl bus šaukiami. Sukviestųjų atstovų buvo pareikšta padėka už susirūpinimą tremtinių reikalais ir pareikšta viltis, kad pradėtas bendradarbiavimas bus tęsiamas ir duos lau-kiamų vaisių.

inicialais. Atseit, paskelbė viešumon priva-taus turinio laišką ir netgi ne jam adresuotą. Čia norėtusi pridėti pastabą, kad ypač re-daktoriam būtų atsargūs su Gražuliu, nes jis, kaip nors prilindęs prie rankraščių papkės, gali išporinti visų rašinių, autorių kurie pa-sirašyti slapyvardžiais, tikrąsias pavardes...

Stebėtina, kad p. Gražulis šiuo metu taip pigiai knygas leidžia, taip lengvai popieriu, spaustuvę ir visa kita gauna, kad knygos išleidimas jam tekainuoja ekzemplierius tik keliolika pfenigų...

Na, ir toliau nebeturiu kantrybės cituoti kritiko „svarių“ argumentų, kuriais jis puola ir antrąjį dainų rinkinėlį leidėją. Jie daugumoje panašūs į pirmuosius, tik gal kiek sutirštinti, nors nieko tvirtesnio nepridant. Pabaiga „Jungtinių kritikų“ ypatingai efek-tyvi: „Gana! Šiuo atveju, mielas skaitytojau, nustelbk smalsumą dainorėlį pavartyti. Ne-pirk.“ Žinoma, jis tik kitam moka „patarti“, o pats nesuvaidė ir pirk... O aš gi ne kiek nesigailiu abu dainorėlius nusipirkes ir jeigu p. Gražulis paprašytų manęs juos parduoti ir už dvigubą kainą neatiduociau...

P. Aukštaitis

MINTIS

„The Thought“ Lithuanian Newspaper
Licensed by Military Government * Editor — in — Chief and licensee: J. Vasaitis
*Printed by Druckerei- u. Verlagsge-senschafr e.G.m.b.H., Memmingen.

Vyr. Redaktorius — leidėjas J. Vasaitis.
Redaktorai: Henr. Zemelis ir Vl. Balsys.
Karo valdžios leista * Laikraštis išeina pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais * Prenumerata mėn. Rm. 10.—, atskiras Nr. 0,80 Rm. * Ein. sąskaita: Volksbank Memmingen e.G.m.b.H. * Nr. 9149 ir Postscheckkonto München 14 210.
Adresas: „M i n t i s“, (13b) Memmingen, Schranneplatz 6, Laiskams: Memmingen, Postfach 110.

Redakcija nesunaudotų rankraščių nesau-go. * Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams iš anksto susitarus * Pri-imami skelbimai, tik iš anksto už juos ap-mokėjus. * Skelbimai iki 10 petito eilučių Rm. 20.—. toliau už kiekvieną eilutę po Rm. 1,50. * Redakcija, ir administracijos kalbamos valandos kasdien, išskyrus šven-tadienius, 9—12 val. ir 14—17 val. * Red. ir administracijos telef. Nr. 2677.

Is sporto gyvenimo

Kovas laimėjo

Pirmos didesnio masto krepšinio žaidynės tarp stipriausių Pabaltijo tautų vienetų tren-tyje, įvyko š. m. gegužės mėn. 24 — 26 d. d. Scheinfelde. Savo jėgų išbandyti neatvyko tik Luebecko latvių Ryga ir mūsų Sarūnas, kurie paskutinėmis dienomis telegrama pranešė, kad esąs per daug „nusimaitinęs“ ir žaisti negalės.

Iš kaimynų: estus atstovavo simpatinga Oeisingeno ekipa, latvius — Wuerzburgo YMCA sportininkai ir Darmstado Kursa, pastarosios sudėtį sudarę aukščiausi žaidėjai, vienas net 197 cm. Lietuvos spalvas gynė tolimų metimų specialistai Kempteno GSK, kieti Dillingeno atstovai, pajėgiausias anglų zonos vienetas iš Goettingeno, vikrus Tuebingeno akademikai Vyties sudėtyje ir šventės surengimo kaltininkas vietinis Kovas.

Žaidynių pergalei užtikrinti buvo žaista dvejų minusų sistema.

Burtų metimas pirmą susitikimą nulėmė tarp Tuebingeno ASK ir Wuerzburgo YMCA latvių. Žaidimo sekė iš pat pradžių aiškiai pakrypo akademikams, nors vėliau latviai bu-vo išlyginę tačiau vytiečiai laimėjo 36:27.

Antrąs nepaprastai kietas ir įdomus susi-tikimas buvo Kursa — Kovas.

Jau iš pradžių latviams vedant 2—3 taškų skirtumu Kovas stengėsi nepasiduoti, bet žaidynės pasibaigė Kursa pergale 40:38.

Toliau susitinka estai su GSK. Nors GSK pasirodė pranašesni, bet varžybas laimėjo tik 33:23 skirtumu.

Dillingenas, Goettingeną įstengė sudoroti 49:31 skirtumu. Antrame savo pasirodyne šeimnininkai lengvai įveikė Wuerzburgo YMCA latvius pasekme 54:39.

Kitas įdomus susitikimas buvo tarp Kur-sa ir ASK. Nors kai kurie akademikai prieš didžiaugius latvius atrodė kaip vaikai, ta-čiau šį kartą sukovojo daug geriau už Ko-vą. Visą žaidynių laiką prilaikydami 4—2 taškų skirtumu vistik išlyginti nepajėgė ir pralaimėjo tik 27:25.

Rungtynių momentas tarp Anglijos ir Europos kontinento rinktinių

Estai antras žaidynes turėjo su Goettingeno vyrais ir pralaimėjo vėl 10 tašku skirtumu 41:31.

Paskutinieji tą dieną dėl pergalės kovojo GSK — Dillingen. Laimėtoju nors sunkiai išėjo GSK 24:20.

Sekminių pirmą dieną šeimnininkai susitiko su Goettingenu ir juos lengvai sudorojo 84:51 skirtumu.

Toliau sekė Dillingenas — Vytis 44—47.

Sekančiame susitikime GSK prieš Kursa pradžioje parodė gan kietą pasipriešinimą, bet pabaigoje latviai atsipilėse ir su 38:18 skirtumu išėjo į baigmę.

Prieš akademikus koviečiai pasirodė gero-kai pranašesni nesunkiai juos nugalėdami 64:45.

Baiginiame susitikime Kovas prieš latvius pasirodė visai puikioje formoje ir be vargo suplikė savo pirmuosius nugalėtojus 41:24 skirtumu. Turint galvoje dvejų minusų siste-mą, Kursa ir Kovas turėjo po vieną pralai-mėjimą, todėl turėjo peržaisti.

Šią pertrauka išnaudojo Scheinfeldo mišrus choras ved. muz. Br. Budriūno ir rungtnių žiūrovams patiekė malonią staigmeną — kon-certą. Šia proga ir sportininkai turėjo progos atsikvėpti ir pasirošti sekančiam susitikimui.

Antrąje baigime Kovas vėl parodė pilną savo penketuko subrendimą ir nepersunkiau-siai nuskynė užtarnautą pergalę 37:32 (22:14).

Tuo Kovas dar kartą įrodė vieneto pa-jėgumą ir tinkamą pasiruošimą.

Baigminės žaidynės stebėjo per 1000 žiū-rovų didesnėmis ekskursijomis suplaukę iš artimesnių stovyklų ir paskirai suvažiavę net iš tolimesnių anglų zonos vietų.

S. Meškuitis.

Mes klausiname skaitytoju

JAV, Anglijoje, Prancūzijoje ir kituose va-karų Europos kraštuose jau nuo seno veikia tam tikri viešosios nuomonės tyrimo insti-tutai, kurie laikas nuo laiko įvairiais politiniais ar kitais aktualiais gyvenimo klausimais ap-klausdavo visuomenę ir iš surinktų davinių spresdavo apie visuomenės nuotaikas vienu ar kitu klausimu. Šie atsakymai kai kuriais atvejais nulemdavo net atsakingų valstybės vyrų sprendimus. Ypač yra pagarsėjęs JAV-bėse Gallupo viešosios nuomonės tyrimo in-stitututas. Panašius apklausimus dažnai vykdo ir laikraščių redakcijos.

„Minties“ Redakcija, įvertindama panašių apklausimų reikšmę ir siekdama dar tam-presnio ryšio su savo skaitytojais, šiuo skelbia pirmąjį viešosios nuomonės apklausoje ak-tualiais, mūsų gyvenime liečiančiais klausimais.

Mes prašome visų skaitytojų atsakyti į šiuos klausimus:

1. Kada tikiesi grįžti į laisvą Tėvynę?
2. Kuriai sąjungininkų tautai jauti didžiau-sių simpatijų?
3. Ar p... emigracijai?
4. Kur norėtum emigruoti?
5. Kokia, Tamstos manymu, išleistoji trem-tyje knyga yra pati geriausia?
6. Kokiais klausimais straipsniai Tamstą labiausiai įdomauja?
7. Kokius pageidavimus turėtumėte mūsų redaguojamam laikraščiui „Mintis“.

Atsakymus prašome formuluoti trumpai ir juos prisųsti „Minties“ Redakcijai iki š. m. birželio mėn. 16 d., pažymint „...“ profesiją „...“.

Tikimės, kad skaitytojai gyvai reaguos į šį mūsų kreipimąsi ir gausiai dalyvaus pirmame viešosios nuomonės apklausime.

Atsakykite į visus klausimus ir dalyvau-kime mus liečiančių klausimų sprendimuose. „Minties“ Redakcija.